

ELS CRISTIANS DIUEN: «NON POSSUMUS»

per ARMAND PUIG

Els cristians no són una ètnia, com els jueus, que des de Juli Cèsar practiquen de manera lícita la seva religió. Tampoc no viuen, com els altres habitants de l'Imperi, segons uns estàndards religiosos molt flexibles... Els cristians no poden ser assimilats a les altres religions orientals, generalment paganes i místiques, ja que el seu monoteisme és tan estricte com el dels jueus. Per això, la confessió de fe en l'únic Déu veritable, creador i provident, juga un paper tan important en les *Passiones* dels màrtirs cristians.

A diferència de la resta d'habitants de l'Imperi, els cristians no poden adorar les divinitats del panteó grecoromà i es tanquen necessàriament en banda quan se'ls demana que retin culte a l'emperador. Això implica posar en dubte la *pietas* envers els déus, els fonaments de la religiositat romana, la qual cosa resulta intolerable per a un creient en aquests déus. Així, quan els emperadors cominaven els cristians a renegar, els cristians eren titllats d'*ateisme*, és a dir, de no creure en els déus.

El «non possumus» —no podem— dels cristians en aquest punt fonamental desvetlla les ires populars. No es comprèn una posició mantinguda tan fermament. Se la considera un entossudiment estèril, una bogeria sense sentit. La mort dels màrtirs resulta d'antuvi fins i tot un escàndol per als qui són no cristians, que no se'n saben avenir de comprovar que es prefereix la mort a una acció, aparentment tan innòcua, com ara seria la de cremar una mica d'encens als déus.

Força cristians, els anomenats *lapsi*, consideraran que una acció d'aquest tipus no té perquè equivaldre a una apostasia i, davant l'amenaça de mort, optaran per l'aparença i no per la fermesa en la confessió de fe: miraran d'obtenir un certificat oficial conforme s'han avingut a sacrificar als déus encara que realment no ho hagin fet. Tanmateix, hom serà taxatiu davant aquest engany i considerarà els *lapsi* culpables d'haver defallit en la fe. Llavors es debatrà si cal excloure els dèbils o bé si els *lapsi* han de ser perdonats, eventualment amb l'aval d'un document emès per un dels qui han confessat la seva fe, però que no ha mort en el martiri. Prevaldrà la posició de readmissió dels *lapsi* en virtut de la misericòrdia evangèlica, però es mantindrà el «non possumus» com a criteri fonamental del martiri cristià.